

Manual de Prevençió del delicte i compliment normatiu

IVAM Institut
Valencià
d'Art
Modern

Índex

03	1. El manual de prevenció de delictes i compliment normatiu
03	A. Introducció
05	B. Metodologia d'elaboració
05	C. Parts subjectes al Manual
06	2. Avaluació de riscos penals i controls
12	3. La integritat com a eix d'actuació de l'IVAM
12	A. Introducció
13	B. La gestió de riscos en la contractació. Protocol de prevenció
13	a) La planificació del contracte
14	b) Detecció de riscos en la fase de preparació del contracte
15	c) Detecció de riscos en la fase de licitació del contracte.
17	d) Detecció de riscos en la fase d'execució del contracte.
19	C. El conflicte d'interès. Protocol de prevenció.
21	D. Gestió de riscos en matèria de personal.
22	4. Canal de denúncies
23	5. Supervisió, seguiment i control del compliment normatiu
25	6. Formació i informació

El manual de prevenció de delictes i compliment normatiu

A. Introducció

L'Institut Valencià d'Art Modern, d'ara endavant, l'IVAM, és una institució de dret públic de la Generalitat, de les previstes a l'article 155 de la Llei 1/2015, de la Generalitat, de 6 de febrer, d'hisenda del sector públic instrumental i de subvencions, que s'adscriu a la Conselleria amb competències en matèria de cultura. Com a tal, no és susceptible, com a persona jurídica, de ser penalment responsable a títol particular. Això no obstant, no hi ha dubte que qualsevol actuació delictiva per qualsevol dels seus integrants, en qualsevol nivell de responsabilitat, damnifica greument la reputació de la institució.

Citant l'Exposició de motius de la Llei 1/2018, reguladora de l'IVAM *“En els últims anys, des de la gestió de l'IVAM s'ha advertit la necessitat d'emprendre una profunda modernització del règim de la institució i la necessitat d'implementar nous valors emergents de controls sobre bones pràctiques, ètica i transparència, que permeta adequar el seu sistema d'organització i gestió a les exigències pròpies del dinamisme d'una Institució d'art modern i contemporani.”* La Institució i els seus òrgans de govern i administració tenen una ferma vocació de transparència i compliment normatiu, doncs, sent aquest el motiu que impulsa la realització d'aquest Manual.

El present Manual es desenvolupa, dins dels objectius marcats pel Pla de Sostenibilitat 2021-2023, aprovat pel Consell Rector de l'ens i en el marc d'una auditoria de compliment normatiu en relació amb la responsabilitat penal en què poden incórrer els treballadors i directius de l'IVAM, classificant els riscos rellevants que poden determinar la comissió d'un delictes i glossant les mesures internes de control amb l'objecte de prevenir la comissió de delictes que puguen donar lloc a un dany reputacional greu per a l'IVAM, a més del perjudici causat a l'interès públic.

Aquest Manual s'incardina dins el compromís de millora contínua de l'IVAM, el seu compromís amb la societat i el compliment, en tot moment, amb la legislació vigent. Si bé és cert que la legislació vigent¹ estableix que no es pot exigir responsabilitat penal a institucions públiques (amb l'excepció de les societats mercantils públiques), també ho és que les administracions públiques s'han de sotmetre a l'indar fins i tot més rigorosos que els requisits exigibles a qualsevol persona jurídica privada, per la rellevància dels seus fins i el maneig de recursos públics.

És precisament objectiu de l'IVAM avançar cap a un entorn d'integritat que permeta que la institució siga percebuda l'avantguarda de l'acompliment normatiu. És fonamental, per això, construir un sistema preventiu sòlid que evite la comissió de delictes o la realització de males

¹ Article 31 quinquenes del Codi Penal

01. El manual de prevenció de delictes i compliment normatiu

pràctiques, ja que en tots dos casos es produeix un greu dany tant a la reputació de l'IVAM com a la imatge d'integritat de la institució.

El present Manual es fonamenta, d'una banda, en la prevenció, el màxim exponent és el Codi ètic, el coneixement, respecte i compliment és exigible a tots els treballadors i persones relacionades professionalment amb l'IVAM i, d'una altra banda, en la vigilància, mitjançant la difusió dels canals i procediments per denunciar els incompliments que del codi ètic pogueren donar-se i un Comitè de compliment normatiu que vetlle per l'anterior.

Els objectius d'aquest Manual són:

- (a) Previndre, mitjançant la seua aplicació, la comissió per qualsevol treballador o treballadora, directiu o directiva o proveïdor i proveïdora la comissió dels delictes relacionats amb l'activitat pròpia de l'IVAM.
- (b) Assegurar l'efectivitat de les normes i procediments de control que minimitzen el risc de comportaments il·lícits per part dels treballadors i les treballadores.
- (c) Informar els treballadors i les treballadores de les conseqüències de reputació que tindria per a l'IVAM la comissió de delictes per qualsevol d'ells, a més de les pròpies conseqüències derivades de delictes.
- (d) Manifestar de forma clara que l'IVAM condemna qualsevol conducta que siga contrària a la llei i que aquestes conductes suposen un incompliment de les polítiques i procediments interns;
- (e) Acreditar que l'IVAM ha exercit el control a causa sobre la seua activitat empresarial, complint d'aquesta manera amb l'exigència prevista en la normativa penal i administrativa; i
- (f) Donar cobertura i suport a l'establiment de noves mesures eficaces per a la millor detecció i control de delictes comesos en el si de la institució un cop aquests ja s'han produït, perquè pugua promoure la reparació dels danys ocasionats.

01. El manual de prevenció de delictes i compliment normatiu

És fonamental per a aconseguir la consolidació d'un clima d'integritat que la institució compte amb uns elements bàsics que enumerem a continuació, juntament amb l'anàlisi de si l'IVAM compta o no amb ells:

- 1) Un marc adequat de normes i reglaments interns.
- 2) Un codi ètic que establisca els valors fonamentals, que siga correctament difós, actualitzat i que es compten amb instruments de control del seu compliment, com ara un canal de denúncies i un Comitè de compliment normatiu.
- 3) Una adequada dimensió i gestió dels recursos humans.
- 4) Un sistema de control que garantisca la segregació de funcions, la presa de decisions transparents i la rendició de comptes.
- 5) Un ús eficient i eficaç dels mitjans que la tecnologia posa a disposició de la Institució per al seu exercici ordinari.

B. Metodologia d'elaboració

Per a l'elaboració d'aquest manual s'ha emprat una metodologia analítica sobre tres pilars fonamentals: a) entrevistes personals en profunditat; b) l'anàlisi de documentació de l'IVAM; i c) informació en fonts públiques.

L'anàlisi d'aquesta informació ha servit per a identificar les àrees de vulnerabilitat de l'IVAM, elaborar una anàlisi dels riscos penals que hipotèticament podrien produir-se, així com analitzar les polítiques de prevenció ja existents, definir les funcions de Comitè de Compliment Normatiu i l'elaboració d'un Codi Ètic.

C. Parts subjectes al Manual

El Manual és d'aplicació per a les següents categories de persones:

- (a) totes aquelles persones que ostenten facultats de representació de l'IVAM;
- (b) persones que formen part del Consell Rector, del Consell assessor i dels òrgans de direcció de l'IVAM;
- (c) treballadors i treballadores de l'IVAM de totes les categories professionals; i
- (d) proveïdors i proveïdores i licitadors susceptibles de prestar serveis a l'IVAM.

Avaluació de riscos penals i controls

Sense perjudici que l'IVAM, pròpiament, no és susceptible de ser responsable penalment com a persona jurídica, com a ens públic s'ha de comprometre perquè les persones que intervinguen en la seua gestió tinguen una conducta irreprotxable en la gestió dels seus recursos. És per això pel que, donat l'impacte reputacional i patrimonial que la conducta dels treballadors i treballadores de l'IVAM, així com la dels seus proveïdors i empreses licitadores, poden tenir sobre la imatge de la institució, es realitza la present auditoria sobre les vulnerabilitats de comissió de delictes per part dels subjectes que duen a terme els fins de la institució.

És de destacar que l'auditoria ha posat de manifest que l'IVAM ja comptava amb nombrosos controls i protocols per evitar la comissió de delictes i que el present Manual ve a recollir, en bona part, el respecte a l'acompliment normatiu que ja es feia, des de la perspectiva de compliment de la normativa penal.

Per a l'anàlisi de riscos i vulnerabilitats s'ha elaborat una matriu de manera que s'enumeren, a la primera columna, els delictes sotmesos a l'avaluació de risc. A la segona columna s'han glossat les vulnerabilitats, és a dir, conductes i activitats de risc associades a aquest tipus delictiu i, a la tercera columna, les recomanacions d'actuació per mitigar riscos de males pràctiques a l'IVAM.

Les activitats de risc són aquelles conductes pròpies del subjecte (personal, proveïdors o licitadors) en l'exercici pot produir-se la comissió d'un delicte. La classificació d'una activitat com de risc no suposa que siga il·lícita o delictiva, sinó que és una activitat en la qual, si no es prenen les degudes precaucions, poden produir-se situacions que puguen generar conflictes amb implicacions penals.

Les recomanacions d'actuació són els protocols o procediments a seguir establerts per l'IVAM amb l'objectiu de minorar les vulnerabilitats i riscos existents.

02. Avaluació de riscos penals i controls

Delicte	Vulnerabilitat	Recomanació
Delictes contra el patrimoni històric	<ul style="list-style-type: none"> Tindre la propietat o possessió, de manera indeguda, de béns de valor històric, artístic, científic, cultural o monumental 	<ul style="list-style-type: none"> Compliment del Codi Ètic Reforç dels sistemes de vigilància física, telemàtica i informàtica que garantisquen la vigilància sobre els béns esmentats Revisió dels controls d'accés i eixida, tant en l'entrada a l'IVAM, com en totes les instal·lacions, tant artístiques, culturals, com de simple àrea de treball d'oficina. Auditoria periòdica de l'inventari sobre l'origen, localització i dipòsit o cessió dels béns propietats de l'IVAM
Prevaricació (art. 404 C.P.)	<ul style="list-style-type: none"> Dictar resolucions administratives contràries a l'ordenament jurídic Incomplir la normativa de contractació pública. 	<ul style="list-style-type: none"> Compliment del Codi Ètic i de la legislació vigent. Formació al personal, en matèria de contractació i en la detecció d'alertes vinculades a aquesta. Compliment del protocol de prevenció dels conflictes d'interès previstos al Manual. Compliment de la Circular 1/2019, sobre la contractació a l'IVAM. Compliment de la Circular 2/2020, sobre compravenda d'art. Compliment de la Circular 3/2020, sobre exposicions. Posada en funcionament de canal de denúncies i supervisió per part de Comitè de compliment normatiu.
Nomenaments il·legals (art. 405, 406 C.P.)	<ul style="list-style-type: none"> Nomenament de personal sense observar la normativa d'aplicació. 	<ul style="list-style-type: none"> Compliment del Codi Ètic i de la legislació vigent. Submissió als procediments per a la designació de llocs de treball d'acord amb la normativa vigent. Canal de denúncies i supervisió per part de Comitè de compliment normatiu.
Abandonament de destí i de l'omissió del deure de perseguir delictes. (art. 407 i 408 C.P.)	<ul style="list-style-type: none"> Ser empleat públic i tenir coneixement de la comissió o d'indícis de comissió d'una conducta susceptible de responsabilitat penal o perjudicial per a l'IVAM. 	<ul style="list-style-type: none"> Compliment del Codi Ètic i de la legislació vigent. Formació al personal sobre aquesta figura. Canal de denúncies i supervisió per part de Comitè de compliment normatiu.
Abandonament col·lectiu del servei públic (art. 409 C.P.)	<ul style="list-style-type: none"> Ser empleat públic i promoure, dirigir i organitzar un abandó col·lectiu o prendre part en ell. 	<ul style="list-style-type: none"> Compliment del Codi Ètic i de la legislació vigent. Formació al personal sobre aquesta figura. Canal de denúncies i supervisió per part de Comitè de compliment normatiu.

02. Avaluació de riscos penals i controls

Delicte	Vulnerabilitat	Recomanació
Desobediència (art. 410 i 411 C.P.)	<ul style="list-style-type: none">• Desobeir una ordre o decisió d'autoritat superior o resolució judicial.	<ul style="list-style-type: none">• Compliment del Codi Ètic i de la legislació vigent.• Formació al personal sobre aquesta figura.• Canal de denúncies i supervisió per part de Comitè de compliment normatiu.
Denegació d'auxili (art. 412 C.P.)	<ul style="list-style-type: none">• No atendre un requeriment d'una altra administració pública.	<ul style="list-style-type: none">• Compliment del Codi Ètic i de la legislació vigent.• Atendre els requeriments que es realitzen per part d'Administracions Públiques o autoritats judicials a l'IVAM.
Infidelitat en la custòdia de documents i violació de secrets. (art. 413 i 414 C.P.)	<ul style="list-style-type: none">• Falta de diligència en l'accés o coneixement de documents relatius a personal, exposicions, artistes, proveïdors, licitadors, etc.• Falta de diligència en l'accés a dades personals especialment protegides.• Falta de diligència en la custòdia de documents de qualsevol naturalesa relacionats amb l'activitat pròpia de l'IVAM.• Accés indegut a informació especialment protegida a la qual es tinga accés per raó del seu ofici o càrrec.	<ul style="list-style-type: none">• Compliment del Codi Ètic i de la legislació vigent.• Compliment dels protocols implementats pel prestador de serveis extern que té encomanada la protecció de dades de l'IVAM en compliment del que disposa la Llei Orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de Protecció de Dades Personals i garantia dels drets digitals.• Compliment de la normativa en vigor en la matèria.• Auditoria bianual per part del prestador de serveis en matèria de protecció de dades o del servei intern que a tal fi facilite la Generalitat Valenciana.• Demanar autorització per escrit dels treballadors perquè durant la relació professional l'IVAM pugua monitorar, en determinades circumstàncies degudament justificades, les dades dels seus accessos a Internet i els seus correus electrònics a efectes de control empresarial per part de Comitè de Compliment Normatiu, tot això sense perjudici de les limitacions contingudes en la legislació vigent.
Suborn (propi art. 419 C.P. Impropi art. 420 C.P. Passiu 421 C.P.)	<ul style="list-style-type: none">• Rebre do, favor, retribució, oferiment o promesa de l'anterior, per raó del seu càrrec.	<ul style="list-style-type: none">• Compliment del Codi Ètic i de la legislació vigent.• Diligència en l'elaboració i actualització dels llibres i assentaments comptables que han de reflectir una imatge precisa i fidel de les transaccions i disposicions d'actius de l'IVAM, dels obsequis rebuts, etc.

02. Avaluació de riscos penals i controls

Delicte	Vulnerabilitat	Recomanació
Suborn actiu (art. 424 C.P.)	<ul style="list-style-type: none">• Ser proveïdor o licitador de qualsevol servei o bé a l'IVAM i oferir o lliurar do, favor, retribució, oferiment o promesa de l'anterior per obtenir un benefici de l'IVAM.	<ul style="list-style-type: none">• Compliment del Codi Ètic i de la legislació vigent.• Formació al personal sobre el delicte.• Compliment de la Circular 1/2019, sobre la contractació a l'IVAM.• Compliment de la Circular 2/2020, sobre compravenda d'art.• Compliment de la Circular 3/2020, sobre exposicions.• Compliment de la Circular 1/2020, sobre viatges de personal de l'IVAM.<ul style="list-style-type: none">• Prohibició de tenir tracte amb qualsevol proveïdor o licitador per obtenir un avantatge personal de qualsevol tipus per la seua relació amb l'IVAM, mitjançant contraprestació passada, present o futura.• Qualsevol negociació amb proveïdors o possibles licitadors per explorar la seua possible contractació per l'IVAM s'ha de sotmetre a avaluació del Comitè de Compliment Normatiu a l'efecte d'avaluar si es dona o no un possible conflicte de competència.• Les reunions de treball amb els proveïdors, imprescindibles per a la prestació dels serveis, quedaran totes registrades d'una manera que resulte compatible amb l'operativa de l'IVAM
Tràfic d'influències (art. 428 i 429 C.P.)	<ul style="list-style-type: none">• Utilitzar les relacions entre funcionaris o entre particulars (Proveïdors / licitadors) i personal de l'IVAM assimilat a funcionaris, per aconseguir una resolució que li pugui generar directament o indirectament un benefici econòmic per a si o per a un tercer.• Incompliment normativa contractació pública.	<ul style="list-style-type: none">• Compliment del Codi Ètic i de la legislació vigent.• Prohibició absoluta de tenir tracte entre qualsevol funcionari públic o autoritat administrativa i els proveïdors o licitadors de l'IVAM per facilitar un avantatge comercial per al proveïdor o licitador o qualsevol resolució administrativa que pugui generar de manera directa o indirecta un benefici per a l'empresa, prevalent-se de la relació personal amb aquest.• Les reunions de treball amb proveïdors o licitadors, imprescindibles per a la prestació dels serveis, quedaran totes registrades.

Delicte	Vulnerabilitat	Recomanació
Malversació de fons públics (art. 433 a 435 C.P.)	<ul style="list-style-type: none"> Falta de diligència de la gestió de fons públics. Incompliment normativa contractació pública. 	<ul style="list-style-type: none"> Compliment del Codi de Ètic. Adequada dotació de mitjans humans del departament de gestió econòmica. Cobertura del lloc d'auditor intern. Manteniment d'una comptabilitat que reflectisca amb exactitud totes les transaccions i disposicions d'efectiu que l'IVAM pogués realitzar. Totes les operacions amb transcendència econòmica estan sotmeses al control del departament de gestió econòmica, seguint el procediment intern establert per a la justificació i imputació de les despeses. Totes les transaccions seran registrades d'acord amb la normativa nacional i internacional en matèria comptable. No és objectiu de l'IVAM realitzar regals als proveïdors, clients, etc. Per al cas que es decidís fer una campanya que incloga el lliurament d'obsequis, aquesta s'ha de sotmetre a l'informe vinculant del Comitè de compliment normatiu. La cessió o préstec d'obres d'art a altres administracions públiques, institucions o institució, haurà d'estar sempre dins d'un conveni o acord que ho justifique i es portarà un registre exhaustiu que indique l'obra, la causa de cessió o préstec, el suport jurídic de la cessió o préstec i la durada. Es donarà compte al Consell Rector.
Concentracions fraudulentas i exigència de tarifes il·legals (art. 436 i 437 C.P.)	<ul style="list-style-type: none"> Relació entre personal de l'IVAM i proveïdors o licitadors per defraudar la institució. Incompliment normativa contractació pública. Exigència de tarifes per aranzels o minuts que no siguin deguts o en quantia major al legalment assenyalat. 	<ul style="list-style-type: none"> Compliment del Codi Ètic i de la legislació vigent. Compliment de la normativa relativa a la contractació pública. Compliment dels protocols relatius als conflictes d'interès. Subscripció expressa de tots els involucrats en la taula de contractació i adjudicatari dels compromisos que acompanyen el present manual com Annex.
Estafa o apropiació indeguda amb abús de funcions públiques (art. 438 C.P.)	<ul style="list-style-type: none"> Cometre una estafa o frau. 	<ul style="list-style-type: none"> Compliment del Codi Ètic i de la legislació vigent. Formació del personal en relació amb el delicte. Exigència al personal de justificació de les baixes laborals per qualsevol causa. Supervisió per part de Comitè de compliment normatiu de totes aquelles situacions de baixa amb aparença d'irregulars o que no estiguen degudament justificades.

02. Avaluació de riscos penals i controls

Delicte	Vulnerabilitat	Recomanació
Participació il·legal de funcionari públic a operacions que haja de realitzar per raó de càrrec (art.439 C.P.)	<ul style="list-style-type: none">• Incompliment normativa contractació pública.	<ul style="list-style-type: none">• Compliment del Codi Ètic i de la legislació vigent.• Formació a tots aquells que formen part d'una taula de contractació o siguen poder adjudicador d'un contracte.• Obligatorietat de subscripció de la Declaració d'inexistència del conflicte d'interès amb caràcter previ a la incorporació a la mesa de contractació o d'adjudicar un contracte menor.
Activitat professional o d'assessorament permanent depenent d'entitats privades o particulars. (art.441 C.P.)	<ul style="list-style-type: none">• Incompliment normativa contractació pública.• Realitzar una activitat professional o d'assessorament permanent o accidental, sota la dependència o al servei d'entitats privades o de particulars, en assumpte en què haja d'intervenir o haja intervingut per raó del seu càrrec.	<ul style="list-style-type: none">• Compliment del Codi Ètic i de la legislació vigent.• Formació específica sobre el conflicte d'interès i les incompatibilitats.• Supervisió per part de Comitè de compliment normatiu de les activitats que porten fora de l'IVAM dels conservadors com a comissaris d'altres exposicions en altres espais o institucions artístiques i activitats assimilades.
Utilització per autoritat o funcionari públic de secret o informació privilegiada. (art.442 C.P.)	<ul style="list-style-type: none">• Incompliment normativa contractació pública.• Tractament d'informació secreta o reservada amb impacte econòmic en el mercat.	<ul style="list-style-type: none">• Compliment del Codi Ètic.• El Comitè de compliment normatiu podrà sol·licitar la compareixença de qualsevol membre de personal davant d'una manifestació notòria d'un benefici patrimonial no justificat.
Abusos en l'exercici de la funció pública. (art.443 i 444 C.P.)	<ul style="list-style-type: none">• Relacions laborals indegudes entre treballadors.	<ul style="list-style-type: none">• Compliment del Codi ètic.• Enfortiment del departament de recursos humans perquè pugua supervisar i implementar polítiques de prevenció.• Protocol per a la Prevenció, detecció i actuació davant de situacions d'assetjament sexual, assetjament per raó de sexe, i assetjament per orientació sexual i identitat i expressió de gènere.• Canal de denúncies anònim.

La integritat com eix d'actuació de l'IVAM

A. Introducció

L'IVAM exigeix a tot el personal que conforma els seus òrgans rectors, directius, directives, treballadores, treballadors, proveïdors, proveïdores i empreses licitadores una adhesió ferma a valors ètics comuns, així com al conjunt de principis i normes destinades a protegir, mantenir i prioritzar l'interès públic sobre el privat.

Per això, tot el personal relacionat amb l'activitat de l'IVAM haurà d'actuar d'acord amb els principis d'objectivitat, integritat, neutralitat, responsabilitat, imparcialitat, confidencialitat, dedicació al servei públic, transparència, exemplaritat, austeritat, accessibilitat, eficàcia, honradesa, promoció de l'entorn cultural i mediambiental, i respecte a la igualtat entre dones i homes, que inspiren el Codi Ètic aprovat per l'IVAM.

S'ha de posar de manifest que entre el personal de l'IVAM no s'ha detectat nivell de corrupció conscient, de manera que es pot afirmar que l'IVAM compleix amb els principis anteriors.

La integritat és l'ús dels fons, els recursos i els actius de l'IVAM d'acord amb els objectius fixats en la seua llei de creació, i que aquest ús és adequat a l'interès públic i està en harmonia amb els principis de bon govern.

Garantir un correcte ús d'aquests fons exigeix dues polítiques generals que han d'estar presents en tota l'activitat de l'IVAM, més enllà dels controls concrets per a cada tipus delictiu analitzat, i són les següents:

- a) Control de la contractació pública.
- b) Control dels conflictes d'interès.

Tots dos controls són eines estratègiques fonamentals per a la millora dels serveis públics, la lluita contra la corrupció, el frau i el favoritisme.

És una constant en el nostre ordenament aquest objectiu. La mateixa Llei de contractes del Sector Públic afirma que el seu primer objectiu és aconseguir una major transparència en la contractació pública i, en segon lloc, aconseguir la millor relació qualitat preu. És indubtable que l'IVAM actua d'acord amb l'esperit i regulació d'aquesta norma.

Per tant, analitzarem els principis pels quals es regeix l'IVAM per garantir la integritat de la seua actuació, que, comptat i debatut, es tracta del següent:

- a) Disposar d'un marc institucional per a la gestió dels fons públics que resulte el més senzill i clar possible;

03. La integritat com a eix d'actuació de l'IVAM

b) Evitar la duplicitat de tràmits o d'exigències que ja es troben en lleis o reglaments; i

c) Tractar els licitadors d'una manera justa, transparent i equitativa.

En compliment de l'anterior, l'IVAM ha d'exigir a totes les parts interessades que actuen amb un elevat grau d'integritat al llarg de tot el cicle de contractació, posar en pràctica instruments d'assegurament de la integritat, desenvolupant programes de formació específics i establir controls interns, mesures d'assegurament de compliment i programes anticorrupció, com el present Manual.

B. La gestió de riscos en la contractació. Protocol de prevenció

La clau per garantir la integritat en la contractació pública està en la prevenció de risc, entenent per tal qualsevol probabilitat d'irregularitat, frau i corrupció, així com qualsevol conducta impròpia amb la qual, sense vulnerar directament qualsevol norma, es posen en risc els principis rectoris de la contractació i puga suposar un dany a la reputació de l'òrgan de gestió i control.

Per a això és fonamental analitzar la gestió dels riscos en les diferents fases que té la contractació, per la qual cosa realitzarem uns esquemes que permetran a qualsevol persona que intervinga en qualsevol de les fases de contractació detectar i alertar d'un risc que comprometa la integritat de l'IVAM en la contractació.

El risc detectat podrà comunicar-se o bé a través del canal de denúncies instaurat pel present Manual o mitjançant comunicació directa al seu superior jeràrquic i aquest ho ha de posar en coneixement del Comitè de Compliment normatiu.

a) La planificació del contracte

L'IVAM té una clara vocació de planificació de la seua activitat fet que comporta la programació de l'activitat contractual a desenvolupar. Si bé és cert que en el moment en què s'aprova el present Manual ens trobem en una situació de crisi que ha alterat el compliment d'aquesta organització i dificulta la planificació de l'exercici 2021, la veritat és que tenim una voluntat ferma de planificació i per això es troba dins el compliment de les exigències que amb aquesta finalitat realitzen els articles 28 i 134 de la Llei de Contractes de Sector Públic.

A continuació, indiquem les possibles vulnerabilitats (en negreta) i les conductes que permeten detectar el risc. Tots els mitjans que posa

03. La integritat com a eix d'actuació de l'IVAM

l'IVAM per impedir la realització d'aquestes conductes minimitza les vulnerabilitats de la Institució en matèria de contractació.

b) Detecció de riscos en la fase de preparació del contracte.

Impulsar i preparar contractes innecessaris o perjudicials

- No justificar la necessitat del contracte.
- No detectar conflictes d'interès entre el personal i interlocutors de l'IVAM que participen en la detecció de la necessitat i en les decisions sobre si cal contractar i quina és la forma més idònia de fer-ho
- No detectar ofertes de suborns, demandes de comissions o altres beneficis il·legítims a canvi d'incidir en la definició de la necessitat o en la preparació de la contractació.
- Dissenyar la contractació d'obres, subministraments o serveis innecessaris, sobredimensionats, d'impossible execució o perjudicials per a l'IVAM.

Preparar contractes que limiten indegudament la concurrència o la lliure competència

- No detectar conflictes d'interès entre el personal i interlocutors de l'IVAM que participen directament o indirectament en la preparació de la contractació.
- No detectar ofertes de suborns, demandes de comissions o altres beneficis il·legítims a canvi d'incidir en la preparació de la contractació.
- Triar procediments que limiten la concurrència injustificadament
- Preparar plecs que proporcionen un marge de discrecionalitat innecessari a la taula de contractació, quan arribe el moment de valorar les ofertes, en perjudici de la precisió que requereixen les empreses licitadores per preparar ofertes ajustades al que realment es valorarà.
- Dissenyar plecs que afavoreixen o perjudiquen determinats operadors econòmics coneguts, vulnerant els principis de no discriminació, igualtat de tracte, concurrència i de salvaguarda de la lliure competència, amb l'elecció de determinats elements dels plecs
- Dissenyar plecs que faciliten comportaments col·lusoris.

03. La integritat com a eix d'actuació de l'IVAM

- Preparar plecs que faciliten que el contractista es convertisca de facto en un “poder adjudicador” a través de la subcontractació
- Fraccionar l'objecte del contracte.

Filtrar informació privilegiada

- No detectar conflictes d'interès entre el personal i interlocutors de l'IVAM que tenen accés a informació sobre la contractació que es prepara i que encara no s'ha fet pública.
- No detectar ofertes de suborns, demandes de comissions o altres beneficis il·legítims a canvi d'informació privilegiada.
- Avançar informació a determinats operadors econòmics abans que s'haja fet pública, com a mínim, a través dels mitjans legalment previstos.
- Proporcionar informació que no es preveu incloure en els plecs però que pot condicionar la concurrència o que pot contribuir

Adjudicar directament a un operador al marge de procediment de contractació

- No detectar conflictes d'interès que poden originar pressions per adjudicar *de facto*.
- No detectar ofertes de suborns, demandes de comissions o altres beneficis il·legítims a canvi d'adjudicacions *de facto*.
- Evitar la incoació d'un nou expedient de contractació i aprofitar un contracte ja formalitzat per aconseguir la prestació.
- Falsejar la tramitació d'un procediment de contractació.
- Substituir irregularment la tramitació d'un expedient de contractació per altres fórmules de col·laboració no competitives, com convenis, encàrrecs a mitjans propis que no reuneixen els requisits per ser, etc.

c) Detecció de riscos en la fase de licitació del contracte.

No evitar pràctiques anticompetitives

- No detectar els conflictes d'interès del personal de l'IVAM que respon a les sol·licituds d'informació o aclariments durant el termini

03. La integritat com a eix d'actuació de l'IVAM

per a la presentació de les ofertes, que custodien les proposicions rebudes o, en procediments amb negociació, que coneixen el contingut de les negociacions amb cada empresa candidata o licitadora.

- No detectar ofertes de suborns, demandes de comissions o altres beneficis il·legítims a canvi d'informació privilegiada durant la fase de licitació.
- Crear dèficits o asimetries en la informació facilitada als operadors econòmics.
- No detectar pràctiques col·lusòries o no respondre de forma adequada.
- No vetllar per la confidencialitat de les proposicions fins a la seua obertura pública.
- Falsejar la negociació, en aquells procediments que la contemplen, abans de la presentació de les ofertes definitives.

Admetre o excloure empreses licitadores de manera esbiaixada

- No detectar els conflictes d'interès de les persones que participen en la decisió d'admetre o excloure una oferta de procediment de licitació (o bé tenen ascendència jeràrquica o funcional sobre les anteriors).
- No detectar ofertes de suborns, demandes de comissions o altres beneficis il·legítims a canvi d'influir en la decisió d'admetre o excloure una oferta de procediment.
- Aplicar irregularment els criteris de selecció de manera que s'afavorisca o perjudique determinades empreses candidates o licitadores.
- Rebutjar ofertes incurses en presumpció d'anormalitat sense avaluació o motivació suficients.

Valorar de manera esbiaixada les ofertes.

- No detectar els conflictes d'interès de les persones que participen en la valoració de les ofertes (risc de parcialitat) o bé tenen ascendència jeràrquica o funcional sobre les anteriors (risc de dependència).
- No detectar ofertes de suborns, demandes de comissions o altres beneficis il·legítims a canvi d'afavorir o perjudicar un licitador durant la valoració de les ofertes.

03. La integritat com a eix d'actuació de l'IVAM

- Aplicar irregularment el procediment per a valorar les ofertes o els criteris d'adjudicació i les seues regles de valoració, de manera que s'afavorisca o perjudique determinats candidats o licitadors.
- Emetre judicis de valor sense les garanties d'objectivitat i imparcialitat mínimes establertes (motivació suficient i raonada de les valoracions i, en els casos previstos, emesa per un comitè d'experts adequadament constituït).
- Modificar *de facto* els criteris d'adjudicació o les regles per valorar-los, configurant unes regles diferents de les que s'havien donat inicialment als licitadors per preparar les ofertes

Resoldre l'adjudicació o formalitzar irregularment els contractes

- No detectar els conflictes d'interès de la persona que constitueix l'òrgan de contractació, les persones que participen en la resolució dels recursos a l'acord d'adjudicació o en la formalització del contracte.
- No detectar ofertes de suborns, demandes de comissions o altres beneficis il·legítims per a la persona que constitueix l'òrgan de contractació, les persones que participen en la resolució dels recursos a l'acord d'adjudicació o en la formalització del contracte.
- Adjudicar injustificadament el contracte a un licitador que no ha presentat l'oferta econòmicament més avantatjosa.
- No adjudicar o subscriure el contracte o desistir de procediment de forma injustificada.
- Tramitar o resoldre irregularment els recursos administratius a l'acord d'adjudicació.
- Formalitzar el contracte irregularment

d) Detecció de riscos en la fase d'execució del contracte.

Obtenir una prestació diferent de la contractada

- No detectar els conflictes d'interès de les persones que participen en la supervisió de l'execució o dels que tenen ascendència jeràrquica o funcional sobre aquests.
- No detectar ofertes de suborns, demandes de comissions o altres beneficis il·legítims a canvi de no supervisar adequadament l'execució.

03. La integritat com a eix d'actuació de l'IVAM

- No detectar incompliments en l'execució de la prestació en les condicions d'execució pactades, en les millores oferides i acceptades i en les condicions essencials d'execució
- Reconèixer com a executat o lliurat (mitjançant certificat o qualsevol altra fórmula equivalent de conformitat) alguna cosa que no es correspon amb la realitat.
- Acceptar increments de preus irregulars o injustificats.
- No resoldre les deficiències detectades durant l'execució del contracte.

Modificar injustificadament el contracte

- No detectar els conflictes d'interès de les persones que participen en la proposta o preparació de qualsevol modificació contractual o bé les que tenen ascendència jeràrquica o funcional sobre aquelles.
- No detectar ofertes de suborns, demandes de comissions o altres beneficis il·legítims a canvi de modificar injustificadament el contracte.
- Aprovar modificacions que afecten el contingut essencial del contracte: que alteren l'objecte o import global; que canvien l'equilibri del contracte en benefici de l'empresa contractista; que introduïsquen condicions que haurien permès la selecció de candidats diferents o la selecció d'un adjudicatari diferent en fase de licitació, etc.
- Acceptar modificacions *de facto* de l'objecte del contracte o de les condicions d'execució sense realitzar el corresponent procediment de notificació.
- Aprovar o no detectar, segons el cas, la substitució injustificada o irregular de l'adjudicatari o de l'executor (si se subcontracta) del contracte.
- Aprovar pròrrogues del contracte innecessàries o injustificables.
- Aprovar contractes complementaris injustificats o irregulars.

03. La integritat com a eix d'actuació de l'IVAM

Autoritzar pagaments injustificats o irregulars

- No detectar els conflictes d'interès de les persones que participen en l'autorització dels pagaments o bé tenen ascendència jeràrquica o funcional sobre les anteriors.
- No detectar ofertes de suborns, demandes de comissions o altres beneficis il·legítics a canvi de pagaments irregulars o injustificats.
- Avançar pagaments abans que l'empresa contractista tinga el dret adquirit.
- Autoritzar pagaments irregulars o fraudulentos

No exigir responsabilitats per incompliments.

- No detectar els conflictes d'interès de les persones responsables de proposar o incoar els procediments adequats d'exigència de responsabilitat o bé aquelles que tenen ascendència jeràrquica o funcional sobre les primeres.
- No detectar ofertes de suborns, demandes de comissions o altres beneficis il·legítics a canvi de no exigir responsabilitats per incompliments contractuals.
- No exigir les responsabilitats legalment previstes als adjudicataris per incompliments de la normativa de contractació o dels plecs contractuals.
- No exigir responsabilitats als servidors públics que incorren en pràctiques irregulars, fraudulentos o corruptes, o faciliten la seua materialització

C. El conflicte d'interès. Protocol de prevenció.

L'IVAM considera conflicte d'interès, i serà tractat com a tal, qualsevol conflicte entre una tasca pública i els interessos privats d'un treballador de l'IVAM, en què aquest té interessos privats que podrien influir indegudament en l'exercici de les seues funcions i responsabilitats públiques. Aquests interessos poden suposar qualsevol avantatge per a ell, la seua família, parents propers, amics i persones o organitzacions amb els quals haja tingut negocis o relacions polítiques.

Així podem diferenciar tres nivells de conflicte d'interès en funció de la probabilitat que efectivament existisca i tres nivells seguint el criteri temporal:

03. La integritat com a eix d'actuació de l'IVAM

Real: situació en què el treballador o directiu de l'IVAM té un interès efectiu en el resultat del procediment o en el contingut de la decisió.

Aparent: Quan sembla que l'interès privat d'un directiu o treballador de l'IVAM pot influir de manera inadequada en l'exercici de les seues obligacions públiques, encara que no siga el cas.

Potencial: Quan el directiu o treballador de l'IVAM té un interès privat que pot generar un conflicte d'interessos en el futur si assumeix noves responsabilitats públiques que puguen entrar en conflicte amb ell.

Ex Ante (derivats d'activitats anteriors a l'assumpció del càrrec o lloc de treball que ostenta), *durant* (mentre està exercint el lloc de treball o càrrec directiu) o *ex post* (després d'abandonar el lloc de treball a l'IVAM, dedicant-se a altres activitats professionals o empresarials).

És fonamental per a l'IVAM que totes les persones que treballen en la institució, així com totes aquelles que mantinguen una relació professional amb la institució, es mantinguen allunyats de qualsevol conflicte d'interès en qualsevol de les esferes anteriors.

Amb aquesta finalitat s'estableix el següent protocol per a la gestió dels possibles conflictes d'interès en el si de l'IVAM.

Fase 0. Formació als empleats i directius sobre la figura del conflicte d'interès.

Fase I. Prevenció

- Declaració d'inexistència de conflicte d'interès, d'acord amb el model que acompanya el present Manual com annex.

Aquesta declaració hauran de subscriure-la tots els treballadors de l'IVAM que intervinguen en qualsevol de les fases de l'expedient de contractació, els membres de la taula de contractació, els que hagen de realitzar algun informe tècnic a sol·licitud de la Taula o del mateix òrgan de contractació, i l'òrgan de contractació, unipersonal o col·legiat, així com el responsable del contracte.

Els membres del Consell Assessor i del Consell Rector signaran una declaració en aquests termes quan entren a formar part de cada un dels òrgans.

Així mateix, s'exigirà una declaració d'inexistència de conflicte d'interès als licitadors que participen en un procediment de contractació i a l'adjudicatari en el cas de tractar-se d'adjudicació directa.

- Formació del personal involucrat sobre les causes d'incompatibilitat i sobre les causes d'abstenció i recusació.

03. La integritat com a eix d'actuació de l'IVAM

Fase II. Detecció dels conflictes d'interès.

L'IVAM és coneixedor que, malgrat els seus esforços en la prevenció, poden donar-se situacions de conflictes d'interès, de manera que també articula els següents mecanismes per a un control permanent durant la fase d'execució del contracte:

1. Informació pública i publicitat en el perfil de contractant.
2. Declaracions de béns i activitats dels càrrecs directius a la pàgina web de l'IVAM.
3. Articulació d'un canal de denúncies propi.

D. Gestió de riscos en matèria de personal.

Un dels riscos que ha de ser objecte de major atenció per garantir la integritat en la contractació pública, juntament amb l'avaluació del procés de contractació, és la gestió de les persones, ja que són els diferents subjectes que intervenen en el procediment de licitació dels susceptibles de cometre alguna de les irregularitats anteriorment glossades.

És fonamental que l'IVAM execute una política de professionalització eficaç amb el personal relacionat amb la contractació. Donada la particularitat de l'activitat l'IVAM, la major part del seu personal té en algun moment de la seua vida professional, relació amb la contractació pública per la qual cosa és fonamental un pla que passe per la millora de la formació i la gestió de la carrera de tots aquells implicats en la contractació de béns i serveis. Els treballadors i treballadores responsables del contracte, així com l'auditor intern, han de disposar de la formació, capacitat i experiència adequada al seu nivell de responsabilitat.

També per la millora dels sistemes, havent de comptar amb un sistema informàtic àgil i eficaç que compte amb el suport logístic suficient perquè pugui ser emprat per treballadors i treballadores i proveïdors i proveïdores i facilite els objectius de transparència, seguiment i supervisió que s'exigeixen en el present Manual.

04

Canal de denúncies

El Codi Ètic i les disposicions del present Manual solament seran eficaços si són conegudes i complertes per tot el personal de l'IVAM i els seus proveïdors i licitadors.

Si algú observa una conducta il·legal o no ètica podrà informar el seu superior jeràrquic, que al seu torn elevarà la denúncia al Comitè de Compliment Normatiu, o bé denunciar-ho a través del sistema de Canal Ètic.

Es posa a disposició dels treballadors una adreça de correu electrònic (integritat@ivam.es) on es rebran aquestes les denúncies de les violacions o potencials violacions de Codi Ètic que s'observen per qualsevol membre de l'IVAM.

Aquestes denúncies seran transmiseses al Comitè de compliment normatiu de forma anònima pel gestor del correu electrònic, que podrà ser un tercer aliè a l'IVAM, o, si no, qui determine el Comitè de compliment normatiu, d'entre els seus membres o un treballador que haja destacat per la seua especial integritat i compliment d'aquest Codi ètic.

Es garantirà que no hi haurà cap represàlia contra el treballador que informe sobre la conducta presumptament infractora del Codi sempre que actue de bona fe.

Un cop investigada, es realitzarà un informe per part de Comitè de Compliment Normatiu en la conclusió s'haurà de valorar si s'ha produït efectivament o no la transgressió denunciada. Aquests informes han de ser part fonamental de la revisió anual del present document.

Podrà integrar-se dins el Comitè un assessor extern en matèria de Compliment normatiu que siga el responsable tant de tramitar les denúncies com de canalitzar la investigació i realitzar el posterior informe.

La manca d'informe sobre un comportament com el descrit o potencialment contrari al Codi és en si mateix una violació del Codi.

El Comitè es reunirà com a mínim trimestralment.

Supervisió, seguiment i control del compliment normatiu

i. Nomenament

El Comitè de Compliment Normatiu estarà format per la persona que ostente la direcció de l'IVAM, la persona responsable de la Gerència, el/la auditor intern/a, i les caps de Gestió administrativa i econòmica.

Els membres de Comitè de Compliment Normatiu en cap cas han d'haver estat condemnats per cap dels delictes susceptibles de generar responsabilitat penal.

El Comitè tindrà una vigència anual des del seu nomenament i els càrrecs per designació podran ser renovats per idèntics períodes.

El Comitè de Compliment normatiu haurà de gaudir dins de l'IVAM de poders autònoms de vigilància i control i tindrà encomanada la supervisió i el funcionament del model de prevenció de delictes i compliment normatiu implantat a través del Manual, informant puntualment a Consell Rector d'aquests extrems.

Amb l'objectiu d'assegurar que els membres de Comitè de Compliment Normatiu compleixen amb la Llei i la resta de la normativa vigent en l'exercici de les seues funcions, ha de ser assistit pels assessors que en cada cas s'estime convenient, comptant amb dotació pressupostària suficient amb aquesta finalitat.

ii. Destitució o renúncia

Els membres de Comitè de Compliment Normatiu han de ser destituïts en qualsevol dels següents casos:

- (a) quan siga acusat formalment (dictat acte d'obertura de judici oral) per qualsevol delicte contra l'Administració pública; i
- (b) siga inhabilitat per resolució judicial o administrativa per exercir càrrec o funció pública.

A més a qualsevol persona membre de Comitè podrà ser destituïda pel Consell Rector de l'IVAM en qualsevol dels següents supòsits:

- (i) incompliment rellevant en l'exercici de les seues funcions;
- (ii) incompliment rellevant de qualsevol dels codis, reglaments i altra normativa interna de l'IVAM;
- (iii) malaltia que impedisca el desenvolupament de les seues funcions;
- (iv) acomiadament o suspensió d'ocupació per part de l'IVAM

05. Supervisió, seguiment i control del compliment normatiu

iii. Funcions

El Comitè de Compliment Normatiu tindrà les funcions següents:

- (a) comprovar l'aplicació del Codi Ètic.
- (b) assessorar en la resolució dels dubtes que sorgeixen en l'aplicació dels codis, circulars, protocols i manuals.
- (c) revisar les iniciatives per a la difusió del coneixement i la comprensió del Codi Ètic.
- (d) rebre i analitzar els avisos de contravenció del Codi Ètic.
- (e) rebre i tramitar les denúncies sobre comissió d'il·lícits penals que realitzen empleats o tercers a través de Canal de Denúncies.
- (f) dirigir les investigacions que es realitzen sobre la possible comissió d'actes d'incompliment, podent sol·licitar l'ajuda de qualsevol àrea o departament de la Societat, proposant les sancions que, si s'escau procedents.
- (g) prendre decisions pel que fa a violacions el Codi Ètic de rellevància significativa, proposant en el seu cas la imposició de sancions i l'adopció de mesures disciplinàries.
- (h) establir controls per evitar la comissió de delictes que puguin generar responsabilitat jurídica de la societat.
- (i) proposar al Consell Rector les modificacions i integracions a aportar al codi ètic que consideren oportuns.
- (j) supervisar l'activitat de formació sobre el Manual.
- (k) avaluar anualment els canvis que siga convenient introduir en el Manual, especialment en cas de detectar àrees de risc no regulades.

06

Formació i informació

Per complir adequadament amb el que estableix la legislació vigent i per a una efectiva implantació de les mesures de control recollides en el Manual s'ha de difondre correctament el seu contingut als treballadors, en primer lloc, i, posteriorment, a la resta de persones subjectes a aquest.

El Comitè de Compliment Normatiu serà el responsable de coordinar, juntament amb la Gerència l'organització i contingut del programa de formació.

